B. N. C.
FIRENZE
1055
3

Mex. 1055.3

Digitized by Google

XXVII
de la R. V. E.
Epiced.
Ma. Gab.
Reg

A1

1055.3

II

IN FVNERE

CHRISTIANISSIMÆ REGINÆ
ANNÆ AVSTRIACÆ
CARMEN

Recitatum in aula Collegii Claromontani Societatis IESV, XVII. *Kal. April.* M.DC.LXVI.

PARISIIS,
Apud SEBASTIANVM MABRE-CRAMOISY Typographum Regium, viâ Iacobæâ, ſub Ciconiis.

M.DC.LXVI.

BIBLIOTECA NAZIONALE 1872

1055.3

ILLVSTRISSIMO VIRO
IO. BAPT. COLBERTO
ÆRARII MODERATORI
SVMMO REGIORVM ÆDIFICIORVM PRÆFECTO
SACRORVM ORDINVM QVÆSTORI
REGI A SANCTIORIBVS CONSILIIS, &c.

SISTVNT ſe tibi Muſæ noſtræ, VIR ILLVSTRISSIME, rudes, inconcinnæ, informes; hoc uno nomine te minus indignæ, quod placere tibi potuerunt. Ac ne id quidem tribuunt ſibi, ſed partim argumenti, quod

tractandum ſuſceperunt, dignitati; partim Filii tui ſummæ in dicendo elegantiæ, debere ſe profitentur. Is enim tam ſuaviter hæc nuper carmina, tamque liberaliter recitabat: ut gaudium tibi ſingulare, admirationem ſui maximam omnibus, Muſis noſtris decus, quo carebant, ex ſeſe, ſplendoremque pepererit. Ita illæ Filii voce privatim ornatæ, factæ ſunt audaciores ad Parentis patrocinium expetendum, quo tutius publicam in lucem prodirent: exiſtimaruntque facile futurum, ut ſibi, quo ſe probarent omnibus, authoritatem nominis tui commodares, quarum diſciplinæ, Filii, quo tibi carius eſt nihil, excolendum ingenium fingendoſque mores tradidiſti. Faciunt iſta, VIR ILLVSTRISSIME, ut adeant ad te confidentius: quæ ſi abeſſent omnia,

hos tamen ingenii ſui fructus quantumvis exiles tibi ſubtrahere ſine flagitio non poſſent. Sic enim tibi liberales diſciplinas favore, ſtudio, beneficiis devinxiſti, eas ut omnes tibi feceris in perpetuum vectigales. Quæ nomina expedire cæteri dum conantur egregiis operibus & magnis, viri eruditione præſtantes, dum tuam illam admirabilem gerendarum rerum induſtriam, ſtudium erectum proferendi Gallici nominis, indefeſſam in procurandis Regni negotiis vigilantiam prædicant: nos qui laudum tuarum ſcimus hanc eſſe maximam, quod laudari nolis; eam inimus rationem, qua liceat & modeſtiæ ſimul tuæ, & officio noſtro ſatisfacere. Hoc tibi funebre præconium offerimus Reginæ Auguſtiſſimæ, cujus memoria ſi tibi non eſſet per ſe religioſiſ-

ſima; eſſet certe vel eo nomine, quod Regi cariſſima eſt. Quod ſi nec argumenti majeſtati opella hæc noſtra, nec debiti magnitudini reſpondet ſatis: erit illa qualecumque tandem noſtræ, & in Reginam optimam pietatis, & in te obſervantiæ monimentum.

Tibi addictiſſimus
CAROLVS DE LA RVE
e Societate IESV.

IN FVNERE

CHRISTIANISSIMÆ REGINÆ

ANNÆ AVSTRIACÆ

CARMEN.

AVGVSTI *cineres*, ANNÆ *pars una relicti*
Francigenis, terras ex quo pertæſa jacentes
Altera ſolemni petiit ſupera alta triumpho:
Parcite, ſi plauſus, & feſtæ murmura pompæ
Turbamus lacrimis: ſed enim nunc omnia terras
Gaudia deſeruere: decent cæleſtia plauſus

Agmina, & Auſtriadas quibus eſt mens addita
Divos:
Nos miſeri, gemitus, quæ munera poſſumus una,
Affuſi ferimus tumulo, magnæque parentis
Invictam canimus virtutem, & fortia facta:
Et ſi carminibus tantum, ſi voce valemus,
Hæc olim accipient venturi facta nepotes;
Hos gemitus procul orbis, & arduus audiet æther.
Vt primum afflari morbi letalibus auris
Regina, & lento depaſci vulnere cœpit,
Continuo templis circum omnibus, omnibus aris
Emiſſi fletus, & læſi Numinis iras
Flectere ſupplicibus conata eſt Gallia votis.
Audiit illuſtri Genius qui præſidet ANNÆ,
Naſcentique datus quondam comes: audiit ille
Qui rebus Francorum, & ditibus excubat oris.
Non tamen eſt ſenſus morbo ſuper unus utrique:
Hic ANNAM *ſupereſſe velit, longoſque per annos*
Egregiam ſobolem, ſoboliſque videre triumphos;
Corporis ille velit nexus, miſeramque reſolvi
Compagem, & patriis animam ſuccedere regnis.

His ſuper oppoſiti ſtudia in contraria fratres
Inter ſe ut placidis agitarunt plurima verbis:
Nil agimus verbis, ait alter; is exitus ANNÆ
Qui fuit in fatis, ea lux poſtrema futura eſt,
Nec leti cuiquam mora libera. Verum age, fata
Quid ſtatuant tandem, ſpes an ſuper ulla ſalutis
Exploremus, ait: ſimul annuit alter, & una
Fulgentem Luparam, & magnæ faſtigia linquunt
Lutetiæ, paribuſque feruntur ad æthera pennis.
Vltra ſidereos axes, & lucida cæli
Convexa, innumeris ædes ſuffulta columnis,
Latior & terris, & latior æquore ſurgit.
Illic porticibus ter centum impreſſa ſuperbis
Fata hominum, variique ſuo ſtant ordine caſus,
Quæ lux quemque ſolo inducet, quæ tradita cuique
Sint vitæ ſpatia, & quæ meta noviſſima vitæ.
Aſt animæ illuſtres, & clarum in nomen ituræ,
Seu quas imperii decus olim, orbiſque regendi
Cura manet; ſeu quas factorum gloria, & ardens
Evehet ad ſuperos per mille pericula virtus,
Semotæ turba, & fatis popularibus omnes

Diſtinctas habuere, pareſque laboribus aulas.
Hanc ædem æterna ſibi condidit arte Pronœa,
Diva loci præſes; cujus ſub legibus æther,
Marmoraque, & vaſti longe latera ultima mundi,
Et mortale jacet mundo genus. Ipſa futuros
Parietibus late eventus, atque abdita rerum,
Et radio & docti deſcripſit acumine cæli.
Neu propius quiſquam rutilos accedere poſtes
Auſit, inacceſſo circumundique lumine ſepſit,
Obſervatque ſedens aditus. Hæc templa citato
Nec mora cuſtodes gemini petiere volatu:
Necdũ humiles ſindũt nebulas, jamque aurea pulsãt
Sidera, & optatæ ſiſtunt ſe in limine ſedis.
Par utrumque agitat ſtudium, & par ardor utrique
Noſcere quos fines ANNÆ, *quæ tempora ponat*
Diva potens fatorum, & qui ſit terminus ævi.
Illam veſtibulo vigilantem, & cuncta moventem
Agnovere: caput radiis micat, igneus ori
Fulget honos oculiſque, atque igneus ardet amictus,
Textilis & toto depingitur orbis amictu.
Tum procul illa prior geniis: Confidite, dixit;

Novimus, ô pueri, quæ vos huc tanta cupido
Impulerit : dabitur ſæclorum arcana tueri,
Et poſitas ANNÆ *moriendi agnoſcere leges.*
En licet, en tectis ſuccedite. Talia fatur,
Et bifores valvas, penetraliaque ampla recludit:
Anfractuſque ſimul dubios, longaſque viarum
Edocet ambages, & qua regione petenda,
Fatidicas ANNÆ *quæ continet aula figuras.*
Ite, ait, extremas attenti exquirite ſortes.
Languenti interea vigiles impendere curas
Noſter erit labor, & morbi lenire dolorem.
Ergo illi verbis confiſi, & numine Divæ
Securi incedunt; &, qua data ſemita ducit,
Sollicito properant Reginæ *ad limina greſſu.*
Quæ poſtquam tenuere, hinc inde ingentia ſigna
Ingenteſque vident tabulas, quibus alta refulgent
Auguſtæ decora, & magnæ miracula vitæ.
Non gemmis tamen, aut noſtris expreſſa metallis,
Sed congeſta operi ſtellarum ſegmina, & ignis
Cælari patiens, ſolidique micantia Solis
Fragmenta, & varios referens lux denſa colores.

Olli perluſtrare oculis, mox ſingula fixo
Mirari obtutu, nec mentem explere tuendo.
Et prior ante alias ANNÆ *naſcentis imago*
Apparet, doctæ manibus depicta Pronœæ.
In medio roſeis infantem amplectitur ulnis
Pennatus puer: hanc regali murice cingit
Faſcia, jam riſu cuſtodem agnoſcere credas,
Lacteaque imbelli jam ludere brachia motu.
Protinus hac ſeſe ſpirantem in imagine cuſtos
Obſtupuit genius, comitique, En adſumus, inquit:
Par habitus, par forma. Et ſic ego ſcilicet ANNAM
Excepi, æthereas ut primum educta ſub auras,
Et pulchros oculos, & pulchra labella reſolvi.
Sic ait. At læto parva ad cunabula vultu
Hinc atque hinc nymphæ pinguntur Iberides. Illa
Blandiri, hæc tenero ſomnos accerſere cantu,
Hæc capiti ambroſios afflare videtur odores.
Illa nives fronti, labiiſque, geniſque roſarum
Aſpergit decus, hæc molles aptare corollas,
Hæc amat halantem calathis effundere meſſem.
At ſupra Zephyris invecti, & lenibus auris,

Centum adſunt hinc inde antiqua ab origine reges,
Egregium genus. Auſtriadum longo ordine cernunt
Magnanimos heroas, & imperterrita bello
Pectora Burgundos. Micat alta e nube Rodolphus
Gentis apex, Fernandique, audaceſque Philippi,
Et fortes Alberti, & felix Carolus armis.
Omnibus unus amor teneræ tranſmittere proli
Solertes animos, & relligionis amantes.
Ergo illi radios, & puræ fulgura lucis
Vna omnes vibrare: hanc aureus ardor oberrat
Vndique, & innocuo caput ambit circulus igni.
Hæc divina opifex, at cætera pingere dextra
Non potuit: pulchros paulatim ut fuſa per artus,
Viſceraque, & tenues penetrarit flamma medullas,
Purpureoſque ſinus cordis, molleſque cerebri
Aptarit ſenſim tunicas, quo mentis avitæ
Semina venturos infans ſervaret in annos,
Et totam acciperet puerili in pectore gentem.
Quæ poſtquam ſpectata ſatis, converſus uterque
Ad lævam genius, mira qua ſe explicat arte
Connubium Reginæ, *& felices hymenæi,*

Omnia ſidereis in pariete ſculpta metallis.
Hinc illinc armatæ acies, ſævique manipli
Obſedere vias: his contra obſiſtere IVSTO
Mens erat, & lætas armis evertere tædas.
Ipſa inter medios lacera diſcordia palla
Gaudet, & inferno faciem ſuffuſa vapore
Sæva odia, indignaſque animis ciet Hæreſis iras,
Tartareaſque vocat tenebroſo e carcere peſtes.
Nec longe trepida incepti nil territa fama
Ducit iter magno cum conjuge regia conjux
Quadrijugis in equis, curru quos junxit eburno
Caſtus Hymen, facilique ſedens moderatur habena.
Ollis compoſito terram ferit ungula paſſu,
Arrectamque alte cervicem, & terga, jubaſque
Fulgentes ornant phaleræ. Super aſſidet ANNA
Ingenti LODOICO, *& mutua fœdera jungunt:*
Et quantus ſuperi ſponſis decor! omnia late
Formoſis oculis, & læta fronte ſerenant
Quacumque incedunt, ipſæ nec tendere contra
Conjuratæ audent acies, nec cernere vultus,
Sed gladii manibus confeſtim, & inutile ferrum

Decidit

Decidit, & ſculpto trepidare videntur in auro.
Præterea in ſummo volitat gens omnis amorum,
Et facibus, levibuſque manus inſtructa ſagittis,
Irruit in pavidas, facto ſimul agmine, turmas.
Pars figit jaculis, pars & fugitiva volatu
Terga premit, rapidis pars urere ſerica flammis
Vexilla, & fumos gaudet ſpectare volantes.
Ergo pacem orant dubii, veniamque precantur,
Qui latebris tuti prius, & ſtygialibus armis,
Excipere inſidiis ſponſos, belloque parabant
Gaudia Franciadum, & nexus prohibere jugales.
Applaudunt juvenes operi, perque omnia fixis
Luminibus juvat ire, juvat vultuſque, coloreſque,
Impreſſoſque oculis animorum agnoſcere ſenſus;
Namque licet. facit ipſa volens hæc otia præſes,
Dum vigilat gravibus Reginæ *intenta periclis.*
Parte ex adverſa pictura expanditur ingens
Optatam ſobolem referens, ANNAMQVE *parentem.*
Hic templum immenſum, lateque altaria templo,
Et templo ſua thura, ſuoſque altaribus ignes
Conſpiciunt: volucres expirat fumus in auras,

Miſcenturque una gemitus, & vota precantum.
At ſurſum auratis libratus in aëre pennis
Ales adeſt, mediaque volans in luce coruſcat
Dona ferens ſuperum, & longi ſolatia luctus.
In manibus puer, & frondentis ramus olivæ:
Majoreſque puer fatis mortalibus ortus
Ore refert, puroque illapſam ex æthere mentem;
Et frondes oleæ, puero quondam auſpice, pacem,
Grataque promittunt felicibus otia terris.
ANNA *autem munus divinum, & amabile pondus*
Accipit exultans animis, atque oſcula figit.
Nec procul hinc triſti ſolvit ſe denique luctu
Gallia ſurgenti ſimilis, ſimiliſque ruenti
Ardet in amplexus: geſtuque, oculiſque videtur
Incuſare moras, iterataque baſia matris.
Conſtitit hic Franco genius qui præſidet orbi,
Obſtupuitque operis non enarrabile textum:
Et comiti oſtendens: Puero quid pulchrius? inquit,
Aſpice quæ fuerit roſei tum gratia vultus,
Qualis honos. En ille oculis intermicat ardor
Vividus, & ſacræ majeſtas ardua frontis,

Quam nunc attonitæ gentes, atque ultima late
Europæ Imperia, & Regum capita alta verentur.
Perge, age, magne Heros: quãtum te Gallia quondam
Venturum populis primo ſperavit ab ortu;
Flandria te quantum, te quantum Hiſpania ſenſit,
Nuper & Hungarico ſenſere in limite Turcæ:
Tantus eris, tantum te quiſquis in arma vocabit,
Sentiet haud impune, & clade fatebitur orbi.
Sed te, quantus eris tandem, quantuſque fuiſti,
Gallia te precibus debet, LODOICE, *parentis:*
Et cui nulla ætas tot tam volventibus annis,
Cui nullæ potuere parem producere matres,
Hunc gemitu dedit ANNA, *altoque excivit Olympo.*
Hæc genius, pueri defixus imagine, fatur.
Cui comes: Huc oculos, ANNÆ *regnantis imago*
Jam vocat. En cari poſt funera conjugis, ipſa
Aurato in ſolio ſublimis, & aurea dextra
Sceptra tenens, late in populos dat jura volentes.
En regum ſacras exemplo informat ad artes
Progeniem, & pulchro ſuccendit laudis amore.
Cernis ut auſpiciis captæ felicibus urbes

Tela virum ſuper, & gladios, congeſtaque ſigna,
Tympanaque, & patrio rorantes ſanguine criſtas,
Turrita inclinant capita? Vt jam Belgicus iræ
Immemor, & multa demum leo clade ſubactus
Languet hians, vincliſque ultro dare colla videtur?
Jamque triumphali properat victoria paſſu,
Detractaſque ferens humeris implumibus alas,
Obſequium Reginæ, æternaque fœdera jurat.
Atque utinam hos belli eventus, hæc tanta ſecuti
Omina, finitimas armis victricibus arces
Tentaſſent ultra, nec Ibero tincta cruore
Tela diu, proprio fœdaſſent ſanguine Galli.
Verum heu! quanta viros rabies, quam dira libido
Cædis agit! funeſta vides ut prælia ſurgant
Parte alia, & miſeros armet diſcordia cives?
Non jam femineos habitus gerit ANNA, *nec auri*
Fulget honos capiti, aut gemmata monilia collo:
Sed ferro riget, & fulgore coruſcat aheno
Bellatrix. Viden' ut tela omnia, & omnia contra
Agmina ſtet mulier, vulgique ferocia corda,
Et cæcas virtus interrita molliat iras?

Vt comes expreſſos indignæ ſtragis acervos
Vidit, & everſas Martem ſævire per urbes,
Avertens oculos: O Gallia, & inclyta, dixit,
Heroum patria! ah! quis te malus error agebat
In ſcelus, ut magnæ meritis pro talibus ANNÆ,
Indociles animos, & bella inſana referres.
At tua nunc iidem lacerarent viſcera motus,
Forte etiam & propria gemeres oppreſſa ruina,
Ni tibi magna anima, & tantis par unica cœptis,
Sanctum inſpiraſſet ſinceræ pacis amorem.
Felix illa operum, quam nec fortuna movere
Læta, nec adverſi potuerunt frangere caſus,
Et ſimilem agnovit ſors utraque. Talibus illi
Spectabant animis funeſti incendia belli:
Cum ſubito ſpecies oculis gratiſſima ſurgit.
Dulcibus hic vinclis Gallum componit Ibero
Magna parĕs. Micat hinc fortis LODOICVS, *& inde*
Regali incedit formoſa THERESIA *cultu,*
Ambo cæruleis inſignes veſtibus, auro
Quas ſuper, & fulvo diſtingunt lilia textu.
ANNA *autem in medio, ſævos exoſa tumultus*

Bellorum, & geminæ dudum tot funera gentis,
Concordes jungit ſancta in connubia dextras.
Nec procul inde ſubit Pax pronuba, quam bona circũ
Copia, & effuſo comitantur Gaudia plauſu.
Quin & BORBONIDÆ juvenis procul arma jacere,
Fulgentemque auro galeam, & thoraca ſuperbum,
Et virides lauros, poſitique inſignia belli,
Cernere erat, ſimul & reduces circumque ſupraque
Ludere pacificos Riſus, pacique trophæum
Ponere, & implexis innectere floribus arma.
Hanc pacem, hos luſus, hæc fecerat otia Gallis
ANNA parens, ſuperis hæc picta coloribus ambo
Suſpiciunt genii, factumque in imagine laudant.
Tum deinde ad lævam cælata apparuit ædes,
Celſa, auguſta, ingens; qua nunc ſe maxima jactat
Lutetia, & ſeſe longe venientibus offert.
Illam naſcentique Deo, magnæque parenti
Nobilibus donis opulentam AVGVSTA dicabat,
Immortale ſui monumentum, & pignus amoris.
Ergo Corinthiacum cælo ſe vaſta ferebat
Porticus in morem, gradibuſque educta ſuperbis,

Quatuor hinc, totidem tollebat & inde columnas:
Queis binæ impoſitæ parte ex utraque minores
Æquabant operis faſtigia : nec ſuus ulli
Deerat honos lapidi, Reginæ huic nomen, & iſti
Lilia, & Auſtriacæ deſcripta inſignia gentis :
Frondibus hic variis, variis & floribus ille,
Mille modis omnes inſculpti, & mille figuris.
At ſurſum emergens medio de fornice turris
Erigitur, templumque rotunda mole coronat:
Aureus in ſummo micat orbis, & aurea late
Tecta repercuſſo ſolem fulgore laceſſunt.
Sed jam extrema vocant ſpectacula; & ultima fratres
Atria devenere, opifex ubi diva ſupremos
Reginæ caſus, & non concuſſa dolore
Pectora cælarat. Morbo languentia membra
Agnoſcunt, multaque natantia lumina nocte,
Dilapſumque oris decus, & jam morte ſub ipſa
Eluctantem animam, ſuſpiriaque ægra trahentem.
Nec longe LODOICI *inciſa videtur imago,*
Ipſaque ſollicitum facies teſtatur amorem:

Læva manus fulcit caput altũ: humerique, fluentes
Accipiunt ſine lege comas: nec publica mentem
Cura, nec immenſi terraque marique labores,
Sed morbi vis dura, & non medicabile vulnus,
Et propiora movent dilectæ funera matris.
Ergo ille obtutu defixo immobilis hæret,
Perque genas oculis argenteus effluit imber.
Tuque aderas magni pars magna THERESIA
luctus:
Teque, ô deliciæ Gallorum, & matris amores,
Docta PHILIPPE *manus ne quicquam hic multa*
querentem
Fecerat, at velo lacrimantia texerat ora,
Neſcia inexpletos imitando æquare dolores.
Ipſa etiam expanſis juxta Pax orba jacebat
Crinibus, & lapſos capiti marceſcere flores,
Et caram terris lugebat abire parentem.
Quod procul ut potuit Reginæ agnoſcere cuſtos,
Ilicet exultans. En lux optata propinquat,
Jamque ſolum linquemus, ait: ſatis hactenus orbi,
Sat curis belloque datum, juvat aurea tandem
Limina

Limina cælicolum, patrioſque inviſere fines,
Et ſanctam æterno perfundi lumine mentem.
Ingemuit contra comes: at divina morari
Quando nequit juſſa, aut alias jam condere ſortes:
Cedo, ait, & magnæ nil ultra deprecor ANNÆ.
Præmia digna ferat meritis: cæloque recepta,
Multiplicem accipiat multa pro laude coronam.
Conſulet inde ſuis melius, pacemque ſupernis
Artibus, atque novis firmabit fœdera pactis.
Aut ſi ſævus obeſt furor, & maleſana libido
Incitat hoſtiles violenta in prælia turmas:
Ipſa aderit, Regemque & Gallica litora mecum
Cæleſti auxilio, invictiſque tuebitur armis,
Et ſecum æthereas ducet ſub ſigna cohortes.
Ergo illuſtrem animam duris exſolvere vinclis,
Quando ſic viſum, & Superis ea fixa voluntas,
Feſtinemus, ait. Cæli ſimul alta relinquunt
Templa, ſimul notum Luparæ tetigere cacumen.
Ut ſubiere domum, ſubito lux pura refulſit
ANNÆ *oculis, mulſitque nova dulcedine pectus:*
Jamque adeo liquidos aſtrorum inſiſtere calles,

Jam rutilas ſibi viſa domos, nova regna, tenere,
Auſtriacis Regina, & Regibus addita Francis.
At ſimul immitis cœpit crudeſcere morbus,
Oſſaque, & ardentes peſtis depaſta medullas,
Urget agens animam, & circum præcordia cingit.
Ergo ſingultus inter, triſteſque ululatus
Clamantum, & matris crudelia fata gementum,
Terreno Genii ſolverunt carcere mentem.
Illa fugit, claro qua limite ſulcus in auras
Dat lucem, & celeri fertur ſuper aſtra volatu.

99 957884

1055.3
2

[illegible] Google